

به نام خدا

رهنمودها و راهکارهای مقام معظم رهبری در حوزه هنر

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۲.....	۱. فرهنگ از نگاه رهبری
۳.....	الف) جایگاه فرهنگ
۳.....	ب) معنای فرهنگ
۵.....	ج) نقش و جایگاه حکومت در عرصه فرهنگ
۸.....	۲. هنر از نگاه رهبری
۸.....	الف) هنر و جایگاه آن
۸.....	ب) ویژگی‌های هنر
۹.....	ج) وظایف هنرمندان
۱۲.....	د) وظیفه حکومت
۱۵.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۱۶.....	منابع و مآخذ

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۹۰۴۲

تیر ماه ۱۳۸۷

دفتر: مطالعات فرهنگی

رهنمودها و راهکارهای مقام معظم رهبری در حوزه هنر

مقدمه

طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران رهبری، در سیستم حاکمیتی به عنوان شخص نخست معرفی شده است. در اصل پنجم، «ولایت امر و امامت امت» در زمان غیبت بر عهده فقیه گذاشته شده است. پس از رحلت امام خمینی (ره)، «تعیین رهبر به عهده خبرگان منتخب مردم» (اصل ۱۰۷) و با در نظر گرفتن شرایط خاص رهبری است. رهبر در حوزه فرهنگ (مانند سایر حوزه‌های نظام) به تعیین سیاست‌های کلی آن، پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، و نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام (اصل ۱۱۰) می‌پردازد.

همچنین رهبر می‌تواند رؤسای بعضی از نهادهای فرهنگی (مثل صدا و سیما و عالی‌ترین مقام قوه قضائیه) با توجه به نقش قوه قضائیه در نظارت بر حسن اجرای قوانین فرهنگی (طبق اصل ۱۵۶) فرهنگی را برگزیده و نیز می‌تواند بعضی از وظایف و اختیارات خود را به شخص دیگری تفویض کند (اصل ۱۱۰).

به صورت خلاصه باید گفت با توجه به حضور مؤثر رهبر در سه حوزه حاکمیتی، ایشان نقش اولین متولی را ایفا می‌کنند؛ ابتدا نقش رهبر در حوزه تعیین سیاست‌های کلانی که باید مدنظر دیگر متولیان قرار گیرد، دوم نقش رهبر در حوزه اجرایی و تعیین

تعدادی از متولیان پایین‌تر و امضای حکم ریاست جمهوری و سوم، نقش رهبر در حوزه نظارت بر اجرا با تعیین عالی‌ترین مقام قضایی.

بر این اساس، با توجه به جایگاه و نقشی که رهبری ایفا می‌کند، باید به تبیین و تعیین سیاست‌های کلان ایشان، که گاه در قالب رهنمودهایی به متولیان و دست‌اندرکاران ارائه می‌شود، توجه کرد.

از این رو این گزارش به جمع‌آوری بیانات و رهنمودهای رهبری در حوزه فرهنگ در شکل عام و هنر به صورت خاص، و استخراج بخش‌های مرتبط با این حوزه‌ها پرداخته است. گفتنی است این نوشتار در پی گزارشی با عنوان چالش‌های فراروی حوزه فرهنگ که اکنون در دفتر فرهنگی تهیه گردیده، به رشته تحریر درآمده است. بی‌تردید بازخوانی این گزارش می‌تواند نمایندگان مجلس شورای اسلامی را در مدیریت چالش‌های حوزه فرهنگ یاری رساند.

۱. فرهنگ از نگاه رهبری

نگاه رهبری به هنر از چند بعد قابل تأمل است که این ابعاد نیز متأثر از نگرش کلان حکومتی ایشان نسبت به فرهنگ است. از این رو لازم است ابتدا مروری بر نگرش ایشان در حوزه کلان فرهنگ داشته و سپس به طور خاص به بررسی هنر پرداخته شود.

دیدگاه‌های رهبری را در خصوص فرهنگ از چند منظر می‌توان مورد توجه قرار داد:

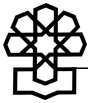
الف) جایگاه فرهنگ

اهمیت و جایگاه فرهنگ از نظر رهبری در درجات بالایی قرار دارد. چنانکه مهم‌ترین ویژگی یک جامعه که نشان از خودآگاهی جامعه است را مبتنی بر فرهنگ می‌دانند بر همین اساس «فرهنگ یک جامعه [را]، اساس هویت آن جامعه [می‌دانند]».^۱ و بقای یک تمدن را ناشی از پشتیبانی و تضمین فرهنگی آن بیان می‌کنند. نکته دیگری که به نگرش معرفتی رهبری به عرصه فرهنگ اشاره دارد را باید در حوزه گرایش ایشان به فرهنگ متعالی و به عبارتی فرهنگ عالی^۲ جست، که در توصیه خود می‌آورند: «ظاهرگرایی و عوام‌زدگی در کار فرهنگی جایز نیست». به همین دلیل است که تلاش در حوزه فرهنگ را فراتر از تلاش‌های سیاسی و امنیتی می‌دانند و این حوزه را «پرحجم‌تر» و در عین حال «مؤثرتر» می‌خوانند.

ب) معنای فرهنگ

پس از آنکه به جایگاه فرهنگ در دیدگاه رهبری اشاره شد، لازم است تا معنا یا معانی که ایشان نسبت به این حوزه دارند، توجه شود.

معانی ارائه‌شده از سوی رهبری نسبت به فرهنگ کاملاً در راستای جایگاهی است که برای حوزه فرهنگ قائل هستند. ایشان حدود و ثغور فرهنگ را همه زندگی انسان‌ها می‌دانند که یک تعریف کلاسیک از فرهنگ است. چنانکه در تعریفی می‌آورند

که «فرهنگ به‌عنوان شکل‌دهنده به ذهن و رفتار عمومی جامعه است»^۱ و به‌صورت خاص نیز فرهنگ را به‌معنای «اخلاق، رفتار، فضایل، معنویات و عقاید در جامعه» تعبیر می‌کنند.

ایشان علاوه بر اشاره بر بخش معنوی فرهنگ، بخش‌های مادی فرهنگ را نیز مورد توجه قرار داده و آنها را علاوه بر اینکه بخشی از فرهنگ یک جامعه برمی‌شمارند، متأثر از بخش معنوی می‌دانند. بر این اساس فرهنگ شامل «مظاهر فرهنگی مانند زبان و خط و امثال اینها و آنچه باطن و اصل تشکیل‌دهنده پیکره فرهنگ ملی است، مثل عقاید، آداب اجتماعی، موارث ملی، خصلت‌های بومی و قومی. اینها ارکان و مصالح تشکیل‌دهنده فرهنگ یک ملت است».^۲

با توجه به این معانی ویژگی‌هایی نیز از فرهنگ ارائه شده که به‌صورت ذیل می‌توان بیان کرد:

- فرهنگ مثل روحی است که در کالبد همه فعالیت‌های گوناگون کشور حضور و جریان دارد،^۳
- فرهنگ صحیح آن فرهنگی است که با مبانی اسلام و منطق و عقل و خرد، همسان و همگام باشد،
- فرهنگ خوب جامعه را به سوی رشد اقتصادی و رفاه و آزادی و مانند آن حرکت خواهد داد.
- فرهنگ خوب باعث می‌شود جامعه از لحاظ سیاسی قدرت پیدا کند.

۱. در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۱.

۲. همان.

۳. همان.

- اساس و ریشه فرهنگ عبارت است از عقیده و برداشت و تلقی هر انسان از واقعیات و حقایق عالم و نیز خلیات اجتماعی و ملی،
- مسائل فرهنگی در بلندمدت اثر گذارند،
- نمادها و مدهای فرهنگی (نوآوری و ابتکار) باید ریشه در فرهنگ داخلی و جوشیده از آن باشد،
- تغییر در فرهنگ به مرور در طول زمان انجام می‌پذیرد،
- رشد فرهنگی با ابتکار و آزادی و میدانی دادن به اراده‌هاست.

ج) نقش و جایگاه حکومت در عرصه فرهنگ

دیدگاه رهبری درخصوص رابطه میان حاکمیت و عرصه فرهنگ به‌صورت مفصل بیان شده است که در ذیل به‌صورت خلاصه خواهد آمد:

- هدف از سیاست‌گذاری در فرهنگ: ایشان هدف اصلی برای سیاست‌گذاری در عرصه فرهنگ را «تقویت پایه‌های یک ایمان روشن‌بینانه و استوار در ذهن نسل‌های جوان و رو به رشد» عنوان داشته و این ایمان را در چند بعد مورد نظر قرار می‌دهند که شامل ایمان دور از خرافه‌گری و سست‌اندیشی، ایمان به دین، ایمان به نظام، ایمان به مردم، ایمان به آینده، ایمان به خود، ایمان به استقلال کشور، ایمان به وحدت ملی و ایمانی که در هیچ بخشی برافروزنده آتش‌های تعصب فرقه‌ای نباشد.

- حوزه دخالت حکومت در فرهنگ: درمورد اینکه آیا حکومت در حوزه فرهنگ باید دخالت کند یا خیر؟ رهبری تأکید بسیاری بر حضور بهنگام و مؤثر حکومت در

این عرصه را دارند و با بیان چند مثال حوزه دخالت را نیز مشخص کرده‌اند. ایشان با بیان اینکه وزارت بهداشت با داروفروش‌های مصنوعی ناصرخسرو مبارزه می‌کند، وظیفه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را مبارز با «مخدر فروش‌های فرهنگی» و «سم‌پراکنان فرهنگی» می‌دانند.

در جایی دیگر^۱ نیز با اشاره به اینکه همان‌گونه که باغبان باید نسبت به باغ خود در مواقع «رویش علف‌های هرز» و «هرزروی میوه‌ها»، «هرس بهنگام»، «سمپاشی بهنگام» و «آبیاری و میوه‌چینی بهنگام»، دقت و دلسوزی داشته باشد، عرصه فرهنگ را نیز نیازمند چنین دلسوزی، دقت و مسئولیت‌پذیری دانسته‌اند.

بر این اساس، بر حضور حکومت در این عرصه صحه می‌گذارند ولی در کنار آن به محدود بودن دخالت حکومت نیز اشاره می‌دارند، چنانکه بیان می‌کنند: «نه می‌شود فرهنگ را در جامعه رها کرد که هر چه پیش آمد، پیش بیاید، نه می‌شود آن‌طور سخت‌گیری‌های غلطی را که نه ممکن است و نه مفید، الگو قرار داد».^۲ این امر را می‌توان از مثالی که از باغبان دلسوز و با دقت آورده‌اند بهتر یافت، چنانکه در این استعاره می‌توان چنین تعبیر کرد که باغبان نمی‌تواند از نهالی که خود کاشته است میوه‌ای غیر از میوه همان نهال بخواهد یا آنکه در چگونه میوه دادن آن درخت دخالت کند. چنانکه در بخشی از بیانات خویش آورده‌اند که «رشد فرهنگی با ابتکار و آزادی و آزادی و میدانی دادن به اراده‌هاست».^۳

۱. در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۲/۱۰/۲۳.

۲. همان.

۳. همان، ۱۳۸۳.

- نحوه دخالت حکومت در عرصه فرهنگ: ایشان درخصوص نحوه دخالت حکومت در فرهنگ، معتقد به «نظارت، مدیریت، دقت در برنامه‌ریزی و شناخت درست از واقعیات» هستند و کنترل کامل بر فرهنگ را ممکن نمی‌دانند و دلیل می‌آورند که «کنترل فرهنگ به صورت کامل نه ممکن است و نه جایز ... منتها هوای کار را باید داشت».^۱

رهبری در جایی صراحتاً وظیفه حکومت در عرصه فرهنگ را بدینسان بیان می‌دارند که: «آنچه در مقوله فرهنگ بر عهده حکومت است، عبارت از نظارت هوشمندانه، متفکرانه، آگاهانه مراقبت از هرزروی نیروها و هرزه‌روی علف هرزه‌ها، هدایت جامعه به سمت درست، کمک به رشد و ترقی فرهنگی افراد جامعه؛ باید به این همه مجموعه انسان و به خصوص جوان که در جامعه هستند، کمک کرد تا بتوانند راه صحیح و رشد خود را پیش ببرند».^۲

ایشان همچنین کلیه دستگاه‌ها (اعم از اقتصادی، سیاسی، قضایی، اجرایی و ...) را در «تحقق فرهنگ هدف، خط مقدم»^۳ تلقی می‌کنند و در این میان مجلس شورای اسلامی را جهت عملی شدن مهندسی فرهنگی به تدوین قانون در این مورد فرا می‌خواند.

ایشان برای کار فرهنگی ویژگی‌هایی نیز قائل هستند که آنها را این‌گونه بیان می‌دارند که کار فرهنگی باید «مدبرانه، عمیق، با حوصله و از سوی آدم‌های با صلاحیت و کارشناس‌های حقیقتاً وارد، در همه شعبه‌ها و شاخه‌های گوناگون فرهنگی»^۴ باشد.

۱. در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۶/۱۰/۲۳.

۲. همان، ۱۳۸۲/۱۰/۲۳.

۳. همان، ۱۳۸۳.

۴. در دیدار ریاست جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۵/۸/۲۱.

۲. هنر از نگاه رهبری

رهبری در کنار مسائل مختلفی که در حوزه فرهنگ وجود دارد توجه خاصی نیز به هنر و هنرمند داشته‌اند، چنانکه در رهنمودهای خویش به نحو گسترده‌ای به این بخش پرداخته و به جزئیات آن توجه داشته‌اند.

الف) هنر و جایگاه آن

از نگاه رهبری هنر (به‌ویژه فیلم و سینما) به‌عنوان یک رسانه دارای جایگاه ویژه‌ای است که در به کمال رساندن یک انسان نقش مؤثری ایفا می‌کند. ایشان در این باره بیان می‌دارند که «فیلم و سینما وسیله‌ای بلیغ و تبیین‌کننده‌ای رسا برای ارائه برترین حقایق عالم، یعنی حقیقت دین به‌شمار می‌رود و برای این منظور دست‌اندرکاران امور سینمایی باید بر توانایی‌های خود بیفزایند».^۱

از این‌روست که هنرمندان را بدان فرا می‌خواند که «با آفرینش آثار هنری با کیفیت، بلکه برجسته» به نشان دادن جلوه‌هایی چون «گوهر نماز و چهره نمازگزار»، به‌عنوان نمادهایی از دین، بپردازند.

ب) ویژگی‌های هنر

در کنار دیدگاهی که رهبری برای هنر قائل هستند، ویژگی‌هایی را برای هنر و هنرمند برمی‌شمارند که متأثر از نگاه ارزشی و فاخر ایشان بدین حوزه است؛

۱. در دیدار هنرمندان و دست‌اندرکاران امور فرهنگی و هنری، ۱۳۷۳/۱۱/۳.

- مسئله هنر و هنرمند هم ظریف است و هم حساس و دقیق،^۱
- هر هنرمندی به تنهایی یک دنیاست،^۲
- هنر یک موهبت الهی و یک حقیقت بسیار فاخر است،^۳
- هنر ملتزم و متعهد، یک حقیقت است،^۴
- هنر بخشی از فاخرترین و ارزشمندترین قسمت‌های جان انسانی است،^۵
- هنر را برای خدا باید خرج کرد،
- هنرمندان به دنبال زیبایی هستند،
- تأثیر یک فیلم هنری کارآمد بالاست.

ج) وظایف هنرمندان

در کنار توجهات رهبری به حوزه هنر و هنرمندان، وظایفی است که ایشان برای هنرمندان در امور مختلف زندگی قائل هستند و از هنرمندان انتظار دارند که به این امور توجه کنند:

- *داشتن نیت خدایی*: «داشتن نیت خدایی لازمه کار کارگردانان و هنرمندان است..... نیت کنید که خدا را از خودتان راضی کنید و اجر ببرید».^۶

۱. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.

۲. در دیدار شعرا، قصه‌نویسان، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸/۸/۲۱.

۳. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱

۴. همان.

۵. همان.

۶. در دیدار کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۳/۲۳.

- *داشتن انگیزه‌های متعالی اخلاقی و انسانی*: «هر قدر یک هنرمند به مرحله بالاتری از فکر و اندیشه و درک عقلانی برسد، جوهره کارهای هنری او کیفیت و ارتقای بیشتری خواهد یافت ... نمی‌توان در وادی هنر با انگیزه‌های سطحی یا ناسالم حرکت کرده و سرافراز و موفق بود».^۱

- *توجه به مفاهیم مذهبی و ارزش‌های دینی*: «از سینماگران و کارگردانان فیلم، انتظار می‌رود با کار خود، مفاهیم مذهبی و ارزش‌های دینی را به‌گونه‌ای به تصویر بکشند که در نظر بیننده، جذاب‌تر و دلنشین‌تر جلوه کند».^۲

- *داشتن تعهد؛ نسبت به طبیعت و بشریت*: «اگرچه انسان در مقابل طبیعت و زمین و آسمان هم تعهد دارد، اما مسئولیت بزرگ او در قبال انسان‌هاست».^۳

• *نسبت به قالب و محتوی*: «هنرمند، هم درباب فرم و قالب هنر خودش و هم در قالب مضمون تعهد دارد».^۴

• *نسبت به ارزش‌ها*: «نمی‌شود نسبت به ارزش‌ها بی‌تفاوت بود».^۵

- *حفظ شادابی و نشاط جامعه*: «برای هنرمندان کشور بالاترین خدمت، تلاش در جهت حفظ شادابی و سرزنده بودن مردم و تشویق آنها در ادامه این راه روشن حق است».^۶

- *ارتقای جایگاه هنر ایرانی*: «اکنون با استفاده از استعداد‌های ارزشمند موجود در کشور باید زمینه‌های درخشش هنرهای نمایشی ایران را نیز در سطح جهانی

۱. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.

۲. در دیدار هنرمندان و دست‌اندرکاران امور فرهنگی و هنری، ۱۳۷۳/۱۱/۳.

۳. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.

۴. همان.

۵. همان.

۶. در دیدار هنرمندان و دست‌اندرکاران امور فرهنگی و هنری، ۱۳۷۳/۱۱/۳.

فراهم آوریم»^۱.

- توجه به توسعه و نسل‌های آینده: «من می‌گویم امروز کلید پیشرفت این کشور، به میزان زیادی دست شماست، شما می‌توانید این نسل را یک نسل پیش‌رونده، امیدوار، پرشوق، معتقد به خود و معتقد به ارزش‌های اسلامی و ملی خود بار بیاورید»^۲.

- در قبال جوانان: «شما می‌توانید در نسل جوان این کشور صبر، امید، شوق، انگیزش، سلامت، نجابت و همه چیزهایی که یک جامعه پیشرفته نیاز دارد، القا کنید»^۳.

- نشان دادن زیبایی‌های دفاع مقدس: «شما به‌عنوان کسی که دنبال زیبایی‌ها می‌گردید، چطور می‌توانید زیبایی‌های دفاع هشت ساله یک ملت دست‌خالی را از زمین خودش، از کشور خودش و از نظام خودش، در آن میدان دشوار نادیده بگیرید»^۴.

- یافتن سینمای معناگرای واقعی: «سینمای معناگرا، خوب کدام معنا شیواتر و عمیق‌تر از احساس فداکاری و ایثار و گذشت یک جوان هجده، نوزده ساله که از خانواده مرفه‌ای بلند می‌شود، می‌آید اهواز که من دیدم از این قبیل جوان‌ها ...، خوب اینها زیبایی است، اینها را توصیف کنید، اینها را استخراج کنید»^۵.

- جنبه‌های پنهان مانده جنگ: چگونگی شروع شدن جنگ، پشت صحنه جنگ،

۱. همان.

۲. در دیدار کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۲/۲۳.

۳. همان.

۴. همان.

۵. همان.

گستاخی صدام، حامیان او، کمک‌هایی که به او می‌شد، سلاحها و تجهیزاتی که به او داده شد، کسانی که سنگر برای او می‌ساختند، کسانی که با او و مردان او ملاقات کردند، شخصیت صدام از جمله مواردی است که به آنها پرداخته نشده است.

- در نظر داشتن مصالح کشور در جشنواره‌ها: «شما اگر به جشنواره می‌روید آن وقتی بروید و آنطوری بروید که مصالح فرهنگی کشورتان را مراعات کنید. اگر طوری شد که او بناست مصالح خودش را علیه مصالح کشور شما رعایت کند، بلکه ترجیح با نرفتن است، ترجیح با حضور پیدا نکردن است»^۱.

- احساس مسئولیت نسبت به انتقاد: «انتقاد ایرادی ندارد، آن چیز که مهم است این است که احساس مسئولیت بشود. من این را می‌خواهم عرض بکنم. شماها یک مسئولیت سنگینی دارید. شما می‌توانید خیلی اثر بگذارید»^۲.

- نشان دادن گوهر نماز و چهره نمازگزار: «از هنر به‌ویژه هنر سینما برای نشان دادن گوهر نماز و چهره نمازگزار بهره بگیرید. هنرمندان عزیز با زبان شعر و قصه و نقاشی و جز اینها و با آفرینش آثار هنری با کیفیت، بلکه برجسته، دست چیره هنر را به کاری چنین شایسته مشغول سازند»^۳.

د) وظیفه حکومت

رهبری علاوه بر آنکه برای هنرمندان وظایفی را برمی‌شمارد، متولیان عرصه هنر را نیز برای کمک به هنر این سرزمین و هنرمندان آن دارای وظایفی می‌داند:

۱. همان.

۲. همان.

۳. پیام مقام معظم رهبری به سومین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۷۲/۶/۱۶.

- انعکاس معارف ارزشی: «به این دستگاه‌های فرهنگی مان نگاه می‌کنم و می‌بینم که در زمینه انعکاس آن معارف ارزشی اسلامی کم‌کاری داشته‌ایم». که تلاش بیشتری باید صورت بگیرد.^۱

- استقلال ملی و فرهنگی: «شما باید ارزش‌های دینی و ملی را تقویت کنید. ارزش ملی یعنی احساس استقلال یک ملت، استقلال فرهنگی».^۲

- تعالی دادن آثار هنری: «هنر را روزبه‌روز متعالی‌تر کنیم، یعنی هر فیلمی که ساخته می‌شود، باید دقت و نظارت کنیم که سطح هنری آن از آنچه که سال گذشته ساخته شده بالاتر باشد».^۳

- انگیزه‌سازی در هنر: «بنده معتقد نیستم که هنر با بخشنامه و دستور و فرمان و حکم و این‌طور چیزها درست می‌شود؛ این از آن چیزهایی است که با حکم درست نمی‌شود، باید انگیزه وجود داشته باشد».^۴

- توسعه و رشد به سوی هدف‌های والای جمهوری اسلامی: «یک مشکل مسئله رشد هنر است و مشکل دیگر مسئله هدایت صحیح آن به سمت هدف‌های والای جمهوری اسلامی. در زمینه مسائل سینما و هنرهای نمایشی هم باید پیشرفت پیدا کنیم».^۵

- ارتقای کیفی و ارزشی آثار هنری: «زمینه‌سازی برای شکوفایی استعدادها

۱. در دیدار کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۳/۲۳ و در دیدار خانواده شهدا، اساتید و دانشجویان دانشگاه هنر، ۱۳۷۰/۸/۱.

۲. در دیدار کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۳/۲۳.

۳. در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۲/۱۰/۲۳.

۴. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.

۵. در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۲/۱۰/۲۳.

هنری کشور و ارتقای کیفی و ارزشی آثار هنری از دیگر وظایف شورای عالی انقلاب فرهنگی است».

- حمایت از هنرمندان: «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید از هنرمندانی که کار هنری آنان بازده مالی مناسب ندارد حمایت کند تا آنان به سوی ایجاد جاذبه‌های ناصحیح در آثار خود به‌منظور جلب مشتری کشیده نشوند».^۱

- حمایت از هنرهای نمایشی (تئاتر): «بخش‌های مختلف هنری هر یک امتیازات و کمبودهایی دارند، اما در میان انواع روش‌ها و بیان‌های هنری، بیان نمایش در مجموع از همه بخش‌های هنری، رساتر، فراگیرتر و جالب‌تر است. از این‌رو و برای تبیین حقایق دینی باید از زبان هنر، به‌ویژه هنر نمایش استفاده شود».^۲

- جدا کردن هنر از بازی‌های سیاسی: «نگذارید خطوط سیاسی و جناح‌های سیاسی و شبه حزب‌ها بیایند و وارد این مقوله شوند».^۳

- هنر انقلابی: «هنر انقلابی و توقع انقلاب از هنر و هنرمند تصویرکنشی دفاع مقدس، انقلاب اسلامی و وضعیت ایران است».^۴

- نوع تولیدات صدا و سیما: «برنامه‌های صدا و سیما به‌ویژه فیلم‌ها و سریال‌ها باید به‌گونه‌ای باشند که ضمن جذابیت، برای مردم مفید و درس‌آموز باشد».^۵

- آموزش برنامه‌ریزی شده و هدفمند: «ما اگر احساس می‌کنیم که به‌وسیله یک

۱. در دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.

۲. همان.

۳. همان.

۴. در دیدار جمعی از هنرمندان، ۱۳۷۰/۹/۴.

۵. در دیدار اعضای شورای نظارت بر صدا و سیما، ۱۳۸۴/۱۲/۶.

کارگردان یک معرفت عمیق صحیحی در یک فیلم منعکس نمی‌شود، باید ببینیم این معرفت عمیق چگونه می‌توانست به دل این کارگردان القا شود تا او بتواند معرفت درونی خودش را منعکس کند. هر کس باید آنچه را که خودش می‌فهمد، خودش ادراک می‌کند و خودش احساس می‌کند، آن را در هنرش بگنجانند والا هنر یک چیز مصنوعی خواهد شد»^۱.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

رهنمودها و راهکارهایی که رهبری در حوزه هنر ارائه کرده‌اند، نشان‌دهنده توجه ویژه ایشان به این حوزه بوده است. طی آن حوزه دخالت حکومت را نظارت و هدایت صحیح و متعالی دانسته و عملکرد به هنگام و دقت در عمل را از آنها انتظار داشته‌اند. هنرمندان نیز مورد توجه رهبری بوده و ضمن آنکه از حکومت خواهان حمایت از هنرمندان است، وظایفی نیز برای آنان قائل بوده تا در جهت هنر متعالی و انقلابی و توسعه کشور و نظام به خلق آثار بپردازند.

در این بیانات شاخص‌هایی نیز آمده است که می‌تواند در حوزه‌های مختلف سیاست‌گذاری، اجرایی و نظارتی مورد استفاده قرار گرفته و هنرمندان نیز می‌توانند در آثار خویش بهره‌گیرند.

منابع و مآخذ

۱. بیانات رهبری در دیدار با کارگردانان سینما و تلویزیون، ۱۳۸۵/۳/۲۳.
۲. دیدار صدها تن از اصحاب فرهنگ و هنر و اندیشه، ۱۳۸۰/۵/۱.
۳. دیدار جمعی از هنرمندان و مسئولان فرهنگی و تبلیغات دفاع مقدس، ۱۳۷۹/۷/۶.
۴. دیدار مسئولان، نویسندگان و هنرمندان دفتر «هنر و ادبیات مقاومت»، ۱۳۷۰/۴/۲۵.
۵. دیدار جمعی از هنرمندان سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸/۸/۲۱.
۶. بیانات در دیدار با جمعی از هنرمندان، ۱۳۷۰/۹/۴.
۷. بیانات رهبری در دیدار با اعضای گروه «ادب و هنر» صدای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۰/۱۲/۵.
۸. بیانات در دیدار با شعرا، قصه‌نویسان، فیلمسازان، آهنگسازان، عکاسان و هنرمندان رشته‌های تجسمی حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸/۸/۲۱.
۹. بیانات در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی (سنوات مختلف از ۱۳۶۸-۱۳۸۶).
۱۰. سایت دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی www.Iranculture.org.
۱۱. سایت اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سید علی خامنه‌ای.
۱۲. www.khamenei.ir.
۱۳. دیدار با خانواده شهدا، اساتید و دانشجویان دانشگاه هنر، ۱۳۷۰/۸/۱.
۱۴. دیدار اعضای شورای نظارت بر صدا و سیما، ۱۳۸۴/۱۲/۶.
۱۵. دیدار ریاست جمهوری و اعضای هیئت دولت، ۱۳۸۵/۸/۲۱.
۱۶. پیام مقام معظم رهبری به سومین اجلاس سراسری نماز، ۱۳۷۲/۶/۱۶.
۱۷. بیانات در دیدار هنرمندان و دست‌اندرکاران امور فرهنگی و هنری، ۱۳۷۳/۱۱/۳.

شماره مسلسل: ۹۰۴۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: رهنمودها و راهکارهای مقام معظم رهبری در حوزه هنر
Report Title: Leadership`s Advices and Approaches in arts

نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه هنر، رسانه و میراث فرهنگی)

تهیه و تدوین: ابراهیم غلامپور آهنگر

ناظر علمی: طهمورث قاسمی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. رهبری (Leadership)

۲. فرهنگ (Culture)

۳. هنر (Art)

۴. رهنمودها و راهکارها (Advices and Approaches)

۵. مدیریت فرهنگی - هنری (Arts and Cultural Manganement)

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۴/۱۲